

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Μήνυμα του Υπουργού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

κ. Πρόδρομου Προδρόμου

για την Εθνική Επέτειο της 25ης Μαρτίου 1821

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί, αγαπητοί μαθητές και μαθήτριες, φοιτητές και φοιτήτριες,

Γιορτάζουμε και φέτος την επέτειο της Επανάστασης του 1821 και την απελευθέρωση της Ελλάδας από τον οθωμανικό ζυγό. Ανήμερα της Παναγιάς, ο απανταχού ελληνισμός αποτίνει φόρο τιμής και ύψιστη αναγνώριση στον μεγάλο εκείνο αγώνα για την ελευθερία και την εθνική παλιγγενεσία.

Ιδιαίτερη σημασία έχει ότι η εθνική επανάσταση και ο αγώνας των Ελλήνων για την ελευθερία συνδυάστηκε με τον ελληνικό διαφωτισμό, ο οποίος και προετοίμασε πνευματικά και διαμόρφωσε το πρόσωπο του νέου ελληνισμού. Του επαναστατικού αγώνα για την ελευθερία προηγήθηκε μια πνευματική ανάταση που βασίστηκε και σε ένα λόγιο πυρήνα φιλελεύθερων ιδεών και σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Το γένος των Ελλήνων ορθώθηκε και μέσα από το δικό του Διαφωτισμό έγινε δήλωση και όριο του ευρωπαϊκού πολιτισμού απέναντι σε σκοτεινές δομές απολυταρχισμού.

Το ότι το ελληνικό έθνος βρήκε τις ψυχικές και πνευματικές δυνάμεις για να ανορθωθεί είναι εξίσου αξιοθαύμαστο όσο και τα σπουδαία ανδραγαθήματα στα πεδία των μαχών, τα οποία δικαίως αφηγούμαστε με δέος, θαυμασμό και συγκίνηση.

Η επανάσταση εκείνη του 1821 και ο μεγάλος αγώνας για την ελευθερία που ακολούθησε, έχει μια ευρύτερη διεθνή σημασία. Αποτέλεσε ένα από τα μεγαλύτερα ιστορικά γεγονότα της εποχής και σημάδεψε ευρύτερα τον ευρωπαϊκό χώρο δημιουργώντας το ξεχωριστό φαινόμενο του φιλελληνισμού. Έχει ιδιαίτερη σημασία διότι οι Έλληνες που ξεσηκώθηκαν ενάντια στο απολυταρχικό καθεστώς και την αυτοκρατορική εξουσία του σουλτάνου, έδωσαν ένα γενικότερο διεθνές μήνυμα. Ήταν η πρώτη επανάσταση η οποία ολοκληρώθηκε με επιτυχία μετά τη διεθνή τάξη πραγμάτων που επέβαλε το Συνέδριο της Βιέννης του 1814. Με τη συνδρομή τελικά και ευρωπαϊκών δυνάμεων διέψευδε τη συντηρητική φιλοκαθεστωτική προσέγγιση παραγόντων

όπως ο Μέττερνιχ και έδινε τον τόνο της δημιουργίας νέων κρατών και για άλλους ακόμα λαούς που παρέμεναν τότε υποτελείς.

Εμπνευσμένοι από τις ιδέες του νεοελληνικού διαφωτισμού και γαλουχημένοι με τις αξίες της Ορθοδοξίας, οι αγωνιστές της ελευθερίας επεδίωξαν και κέρδισαν με σθένος και καρτερία την ύψιστη αξία που είναι η ελευθερία του ανθρώπου και η απαλλαγή του από την παρατεταμένη για τέσσερις αιώνες ξένη κατοχή. Οι θρυλικές μορφές αγωνιστών και πρωταγωνιστών όπως ο Κολοκοτρώνης, ο Καραϊσκάκης, ο Μακρυγιάννης, ο Κανάρης, η Μπουμπουλίνα, ο Παπαφλέσσας, η Μαυρογένους, ο Μιαούλης... εμπνέουν πάντα τους απανταχού Έλληνες και μας γεμίζουν υπερηφάνεια.

Η συστηματική προεργασία και η προετοιμασία του εδάφους από τη Φιλική Εταιρεία έθεσε τις βάσεις για τον επαναστατικό οραματισμό της ελεύθερης πατρίδας. Στη συνέχεια οι Έλληνες με έναν πραγματικά ψυχωμένο υπέρ πάντων αγώνα διέψευσαν τα αριθμητικά δεδομένα και την ασύμμετρη υπεροπλία της οθωμανικής εξουσίας. Η Επανάσταση πορεύτηκε και πέτυχε σύμφωνα με τη ρήση του Μακρυγιάννη: *“Κι αν είμαστε ολίγοι εις το πλήθος του Μπραΐμη παρηγοριόμαστε μ’ έναν τρόπον, ότι η τύχη μάς έχει τους Έλληνες πάντοτε ολίγους. Ότι αρχή και τέλος, παλαιόθεν και ως τώρα, όλα τα θεριά πολεμάν να μας φάνε και δεν μπορούνε τρώνε από μας και μένει και μαγιά. Και οι ολίγοι αποφασίζουν να πεθάνουν· κι όταν κάνουν αυτήνη την απόφασιν λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν”*

Η Κύπρος ήταν από τότε έτοιμη για να σηκώσει τη σημαία της εθνικής επανάστασης και να μπει στον αγώνα της ελευθερίας. Δεκάδες, αν όχι εκατοντάδες, Κύπριοι ήταν κιόλας μνημένοι στη Φιλική Εταιρεία. Από τον Οκτώβριο 1818 ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός ήταν σε επαφή με τη Φιλική Εταιρεία και τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Στα υπόγεια του Παγκυπρίου Γυμνασίου, στη Λευκωσία, βρίσκεται ακόμη ο ειδικά διαρρυθμισμένος χώρος που φιλοξένησε τους Φιλικούς όταν βρίσκονταν στην Κύπρο για επαφές. Μια υπόγεια σήραγγα που ένωνε την τότε Ελληνική Σχολή με την παλαιά Αρχιεπισκοπή, μαρτυρά για την υπόγεια αύρα της Ελληνικής Επανάστασης που έφτασε αμέσως ίσα με την Κύπρο.

Δυστυχώς όμως, η μεγάλη απόσταση από την κυρίως Ελλάδα, η εγγύτητά προς την Τουρκία και την οθωμανική τότε Αίγυπτο, καθιστούσε πολύ δύσκολη, αν όχι απίθανη, την άμεση εξέγερση στην Κύπρο. Εξάλλου, ο βάνουσος τοπικός Τούρκος άρχοντας Κιουτσούκ Μεχμέτ έσπευσε να σπείρει την τρομοκρατία, σκορπώντας προληπτικά τον θάνατο τον Ιούλιο 1821, όταν απαγχόνισε τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό, αποκεφάλισε τους Μητροπολίτες Χρύσανθο, Μελέτιο και Λαυρέντιο. Ενώ, σε όλη την Κύπρο δολοφονήθηκαν εκατοντάδες άλλοι πρόκριτοι και ηγετικοί παράγοντες, αλλά και πλήθος απλών ανθρώπων, βυθίζοντας τον τόπο στον τρόμο. Μέσα όμως από το μαρτύριο αυτό ξεπήδησε το κορυφαίο εθνικό ποιητικό έργο, η “Η 9η Ιουλίου 1821 εν Λευκωσία Κύπρου” του Βασίλη Μιχαηλίδη. Δόθηκε από τον ποιητή το μήνυμα της Κύπρου, πως τη

Ρωμιοσύνη “κανένας δεν ευρέθηκεν για να την ιξιλείψει” γιατί “η Ρωμιοσύνη εν φυλή συνότζιαιρη του κόσμου”. Και ο Μιχαηλίδης μίλησε για τη διάρκεια και την απαντοχή και το πείσμα του έθνους, τα “τριακόσια παραπούλια”, που είναι το ίδιο και το αυτό με τη μαγιά για την οποία μας μιλά κι ο Μακρυγιάννης.

Εντούτοις η Κύπρος δεν υστέρησε. Έδωσε ηθική και υλική υποστήριξη ενισχύοντας από την πρώτη στιγμή την εξέγερση. Κατ’ επανάληψη πλοία του επαναστατικού στόλου επισκέφθηκαν κρυφά την Κύπρο και ανεφοδιάσθηκαν, παίρνοντας μαζί τους και Κυπρίους που εντάχθηκαν στις επαναστατικές δυνάμεις και πολέμησαν παντού στο μέτωπο της ελευθερίας. Αυτό μαρτυρά και η κυπριακή επαναστατική σημαία που φυλάσσεται σε μουσείο στην Αθήνα.

Περνώντας ακόμα και μέσα από συμπληγάδες διχασμού και κατά καιρούς κλυδωνιζόμενη από εμφύλια πάθη, ανταγωνισμούς και μικρότητες κάποτε, η επαναστατημένη Ελλάδα κατόρθωσε τελικά, με τον ηρωισμό και την αδάμαστη θέληση των αγωνιστών της, να αποτινάξει τον τουρκικό ζυγό και να δημιουργήσει το δικό της ελεύθερο κράτος. Αλλά και στη συνέχεια, με νέους αγώνες, επίμονες προσπάθειες και θυσίες, κατόρθωσε μέσα από πολιτικές που ευοδώθηκαν να διευρύνει την ελληνική επικράτεια καλύπτοντας και άλλους εθνικούς πληθυσμούς και τόπους.

Τιμούμε σήμερα την Εθνική Επέτειο της 25ης Μαρτίου και εμπνεόμαστε από το νόημα του αγώνα για την ελευθερία του ανθρώπου και το αίτημα για ένα σύγχρονο κράτος. Συνειδητοποιούμε ότι οι Έλληνες πέτυχαν τον μεγάλο εκείνο άθλο χάρη στην ιστορική μνήμη και συνείδηση, τις στέρεες παραδόσεις τους, αλλά και τα φώτα της εκπαίδευσης και των γραμμάτων. Από αυτή την κληρονομιά πρέπει να εμπνέονται πάντα οι απανταχού Έλληνες, ανανεώνοντας την προσήλωση στα σύγχρονα ιδεώδη του σεβασμού του ανθρώπου και των δικαιωμάτων του, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Αυτή η κληρονομιά ας εμπνέει κι εμάς εδώ στην Κύπρο που κάθε στιγμή έχουμε κατά νουν ότι η χώρα μας παραμένει ακόμα και στον 21ο αιώνα κατά ένα μεγάλο μέρος κατεχόμενη από τουρκικά στρατεύματα. Πρέπει να μείνουμε όρθιοι και με εγρήγορση να αντιμετωπίσουμε τον στόχο της Τουρκίας που είναι να αλλάξει τη φυσιογνωμία και την υπόσταση αυτού του τόπου και να κυριαρχήσει εκτοπίζοντας την ιστορία και τον λαό του. Χρειάζεται να αναβαπτίζομαστε καθημερινά στα μηνύματα που εμπνέει η μεγάλη επανάσταση του 1821 και ιδιαίτερα στο υπόδειγμα της ιστορικής μνήμης, της καρτερίας και της πνευματικής αποφασιστικότητας για να επικρατήσουν και να λάμψουν στη ζωή των ανθρώπων η αλήθεια, η ελευθερία, η ειρηνική δημιουργία.

Πρόδρομος Προδρόμου
Υπουργός

Μάρτιος 2020